

คำถาม-คำตอบ เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกและยุงลาย

1. ทราয়กำจัตุลुकน้ำจำเป็นหรือไม่ที่ต้งห่อฝ่ำก่อนใส่ลงในภษณะน้ำใช้

ตอบ ไม่จำเป็น

การห่อทราয়กำจัตุลुकน้ำด้วยฝ่ำก่อนใส่ลงในภษณะเก็บน้ำ มีข้อดี คือ ให้ความสะดวกเมื่อต้องการเปลี่ยนถ้ำน้ำในภษณะนั้นๆ โดยสามารถนำห่อทราয়ออกจากภษณะได้ทันที ฝ่ำที่เหมาะสมสำหรับใช้ห่อทราয় เช่น ฝ่ำขาวบาง ฝ่ำมุง ตาข่ายในลอนชนิดถี่ หรือฝ่ำอื่นๆที่เนื้อฝ่ำโปร่ง แต่สามารถห่อหุ้มเม็ดทราয়ไว้ได้ และควรห่อทราয়ไว้แบบหลวมๆ ให้น้ำสามารถซึมผ่านเม็ดทราয়ได้สะดวกและทั่วถึง การใช้ฝ่ำที่มีเนื้อแน่นเกินไป หรือฝ่ำหนาเกินไป จะทำให้สารเคมีออกมาได้น้อย ไม่สามารถออกฤทธิ์กำจัตุลुकน้ำได้อย่างเต็มที่

2. ทราয়กำจัตุลुकน้ำมีฤทธิ์คงทนเท่าใด

ตอบ ทราয়กำจัตุลुकน้ำที่มีคุณภาพดี ควรออกฤทธิ์ควบคุมลูกน้ำได้ไม่น้อยกว่า 3 เดือนในภษณะเก็บน้ำถาวร (เช่น โองเก็บน้ำในฤดูฝน สำหรับเปิดใช้เมื่อถึงฤดูแล้ง) จากการศึกษาของกลุ่มงานอนุกรมวิธาน สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง พบว่า การใส่ทราয়กำจัตุลुकน้ำชนิด 1% ในอัตรา 1 กรัมต่อน้ำ 10 ลิตรในภษณะเก็บน้ำถาวร สามารถควบคุมลูกน้ำยุงลายอย่างต่อเนื่องได้นานประมาณ 27 สัปดาห์ (6 เดือน 3 สัปดาห์) และจากการศึกษาของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุขพบว่าทราয়กำจัตุลुकน้ำชนิด 1% ออกฤทธิ์นานกว่า 6.5 เดือน

สำหรับภษณะที่มีการใช้น้ำหมุนเวียน (คือ มีการใช้น้ำและเติมน้ำใหม่อยู่เสมอ) ระยะเวลาที่ทราয়ออกฤทธิ์ควบคุมลูกน้ำจะลดน้อยลงตามความถี่ของการใช้น้ำ ตลอดจนปริมาณน้ำที่ใช้ไปและเติมใหม่ในแต่ละครั้ง เนื่องจากมีผลทำให้ปริมาณของสารเคมีในน้ำลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม ทราয়กำจัตุลुकน้ำที่มีคุณภาพดีควรออกฤทธิ์ควบคุมลูกน้ำในภษณะที่มีการใช้น้ำหมุนเวียนได้นานไม่น้อยกว่า 1.5 เดือน

3. สารเคมีที่อยู่ในทราয় จะถูกปล่อยหมดไปภายใน 1 สัปดาห์หรือไม่ สามารถตักทราয়ทิ้งเลยได้จริงหรือไม่

ตอบ ในปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์กำจัตุลुकน้ำมากมายหลายชื่อการค้า ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นทราয়เคลือบสารเคมีที่มีฟอส บางผลิตภัณฑ์ใช้ซีโอไลท์แทนเม็ดทราয় เมื่อใส่ทราয়กำจัตุลुकน้ำลงในภษณะ สารเคมีจะค่อยๆละลายออกมาในน้ำ และลูกน้ำมักจะตายหมดภายใน 2-3 ชั่วโมง อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์กำจัตุลुकน้ำบางชนิดจะปลดปล่อยสารเคมีออกมาอย่างช้าๆ ซึ่งจะทำให้ลูกน้ำตายหมดภายใน 24 ชั่วโมง เนื่องจากเทคโนโลยีในการผลิตของบริษัทผู้ผลิตแต่ละรายแตกต่างกัน ระยะเวลาในการปลดปล่อยสารเคมีของผลิตภัณฑ์กำจัตุลुकน้ำแต่ละชนิดจึงยาวนานไม่เท่ากัน ผลิตภัณฑ์กำจัตุลुकน้ำที่มีคุณภาพดีจะปลดปล่อยสารเคมีออกมาเป็นระยะๆ จึงไม่ควรตักทราয়ทิ้ง ให้รอจนกว่าจะพบลูกน้ำรอดชีวิตจึงนำทราয়เดิมออกแล้วใส่ทราয়ใหม่ลงไป

4. สารเคมีที่อยู่ในทรายกำจัดลูกน้ำ เมื่อใส่ลงไปใต้น้ำแล้วจะไปเกาะตามขอบ ๆ ภาชนะจริงหรือ และการขัดขอบ ๆ ภาชนะเป็นสิ่งที่สมควรหรือไม่

ตอบ เมื่อใส่ทรายกำจัดลูกน้ำลงในภาชนะเก็บน้ำ สารเคมีที่มีฟอสจะค่อย ๆ ละลายออกมาในน้ำ วัสดุที่มีรูพรุน (เช่น ภาชนะดินเผา) มีผิวหยาบขรุขระ (เช่น โองซี่เมนต์) และตะไคร่น้ำ (เช่น ที่เกาะอยู่ตามผิวด้านในของภาชนะเก็บน้ำ) สามารถซึมซับสารเคมีบางส่วนไว้ได้ เนื่องจากลูกน้ำกินตะไคร่น้ำแบบที่เรีย เรียกว่า ไช้หนอนน้ำ ตลอดจนอินทรีย์สารอื่นๆที่อยู่ในน้ำ จึงได้รับสารเคมีเข้าไปด้วย การขัดผิวด้านในของภาชนะมีข้อดี คือ หากมีไช้ของยุงลายเกาะติดอยู่ ไช้ก็จะถูกกำจัดไป โองน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สามารถปิดฝาให้มิดชิดได้ ควรปิดฝาแต่ไม่ควรใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงในการใช้ทรายกำจัดลูกน้ำ ในกรณีนี้ เมื่อเปลี่ยนถ่ายน้ำในโองดังกล่าว จึงควรขัดล้างผิวด้านในของโองเพื่อขจัดตะไคร่น้ำ สิ่งสกปรก และไช้ของยุงลายที่อาจติดอยู่ออกไป สำหรับบ่อซีเมนต์ในห้องน้ำและห้องส้วมที่ไม่สามารถปิดฝาให้มิดชิดได้ จำเป็นต้องใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ เมื่อถึงเวลาที่ต้องเปลี่ยนถ่ายน้ำเพื่อทำความสะอาด หากประสงค์จะขัดผิวด้านในเพื่อขจัดตะไคร่น้ำและคราบสิ่งสกปรกก็สามารถทำได้ ทั้งนี้ ขอให้พิจารณาเรื่องความสะดวกและสุขอนามัยเป็นหลัก